

BARTHA DÉNES: A ZENETÖRTÉNET ANTOLOGIÁJA. I. (Magyar Kórus.)

«A zenetörténet kézikönyvei» c. sorozat második kötete is, hasonlóan az első kötethez, — Szabolcsi Bence: *A magyar zenetörténet kézikönyve* c. munkájához — szöveg és kottarészből áll. A kottarész jól válogatott példákkal mutatja be a zene fejlődését 1750-ig, Johann Sebastian Bach haláláig; a szövegrész pedig ezekhez a példákhoz ad — minden kottához külön-külön — kitűnő magyarázó jegyzeteket, melyek közül nem egy egészen hatalmas, tanulmányoknak való anyagot sűrít magába.

A munkának úttörő jellegét kell különösen hangsúlyozni: Bartha műve nemcsak magyar, de világviszonylatban is egyedülálló alkotás. Nekünk eddig — mint ismeretes — még csak hasonló könyvünk sem volt; a külföldön használatos ilyen természetű munkáknál pedig azért jobb, mert modernebb módszerek alapján készült (többszólamú zeneművek közlésénél nem használja az eddig megszokott, zongorára átirrt formát, stb.). Éppen ezért nagy bel- és külföldi elterjedtségre, sikerre számíthat, bár az utóbbit megnehezíti, hogy a sajátos magyar viszonyok figyelembevételével készült (a klasszikus vokálpolyfónia anyagából keveset közül, stb.).

A munka vitathatatlan nagyszerűsége mellett néhány — kétségtelenül lényegtelen — tökéletlenség is akad a kötetben. Elsősorban egy-két, bár szokatlanul kevés! sajtóhiba (a 23. példa 27. ütemének tenorszólamában *d*¹ helyett *e*¹, stb.); de különösen zavaró a módosítójelek következtelen alkalmazása (105. példa, 49. ütem, stb.). Ezeket a hibákat, természetesen, a második kiadásból el kell hagyni.

A Zeneművészeti Főiskola hallgatóinak készült ez a munka, tehát elsősorban a szakembereknek szól. Van azonban egy jellegzetessége, ami lehetővé teszi a nagyközönség figyelmének a felkeltését is, mégpedig az, hogy kitűnő társas-muzsikálási kézikönyv. S mivel a régi muzsika legremekesebb darabjai nem kívánnak nagy előadási technikát, azért az ifjúság is — a zenét nem hivatásszerűleg tanuló ifjúság is — használhatja, egyúttal bevezetést kapva a klasszikus kamara-zene világába. Társas összejöveteleken

Bartha könyvének példáit muzsikálni egyike a legtanulságosabb és legszórakoztatóbb foglalkozásoknak.

Ö. L.

MOLNÁR ANTAL: AZ ÚJ MUZSIKA SZELLEME. (Dante.)

Mindenekelőtt: *Az új muzsika szelleme* nemcsak zenei, hanem a legnemesebb értelemben vett szellemtudományi munka, mondanivalói túlterjednek a szakemberek, sőt még a kérdés iránt érdeklődők körének egyelőre meglehetősen szűk csoportjára is. Éppen ez adja meg nagy jelentőségét; az, hogy a *szaktudósi szigorúság és pontosság megőrzésével bele tudott merülni a legmélyebb szellemtudományi problémák tengerébe*, s dicséretet érdemlő bátorsággal igyekezett is a zavarban rendet és a homályban világosságot teremteni. Hogy milyen sikerrel, az már természetesen más kérdés. «In magnis et voluisse sat...» — idézi épp Molnár.

A modern zene felj. közeledő kutatók, érdeklődők, szakemberek, laikusok egyaránt érezhették és érezték, hogy az új muzsika szinte a kiismerhetetlenségig bonyolult, szerzők szerint más-más arculatot mutató, egységes stílus nélküli zene. A nagyon tág tartalmú «modern» fogalmon kívül lényegében semmiféle stílus kategória nem alkalmazható rá olyan értelemben, mint a multszázadi zenére a «romantikus» vagy a mégelőbbi muzsikára a «klasszikus» jelző. «Mintha nem is közönséges stílusváltással állnánk szemben, hanem valóságos ártékeléssel» — írja a modern zene egyik kiváló magyar kutatója, Szöllösy András. De további fejtegetéseiben ő is elveti ezt a lehetőséget és az új muzsikát úgy tekinti, mintha az eddigiek természetes továbbfejlődéséből keletkezett újabb stílus lenne. S megállapításai szerint erre az újabb zenére a «prelogikus» stílusjelző alkalmazandó, mint olyan, mely magába foglalja a modernnek különféle törekvéseit, *Stravinszkij* és *Krenek* zeneszerzői elgondolásait éppúgy, mint *Kodályét*. Bármennyire is eltérő tehát zenéjük, mindegyik ugyanabból a primitív-prelogikus gondolkodási formából születik.

Ez az elmélet azonban nem oldja meg kielégítően a problémát. Alaposabb vizsgálódás után legalább két pontban megtámadható: egyrészt a